

**TOETSINGSADVIES OVER HET MILIEUEFFECTRAPPORT
DIJKVERBETERING ACHTER RAMSPOL;
SALLANDSE WETERINGEN EN ZWOLLE**

3 MEI 2001

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. OORDEEL OVER HET MER.....	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting op het oordeel.....	2
3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING.....	3
3.1 Beheer en onderhoud.....	3
3.2 Cultuurhistorie.....	3
3.3 Locatieafweging keersluis	4
4. SAMENHANG TUSSEN WATERKERING EN WATERHUISHOUDING.	4

1. INLEIDING

Waterschap Groot Salland heeft het voornemen dijkverbeteringen uit te voeren in het gebied achter Ramspol omdat delen van de dijken niet voldoen aan de veiligheidsnorm van 1/1250. Twee van de gebieden waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden zijn Zwolle-IJsselkanaal en Sallandse Weteringen. Deze voornemens zijn in twee startnotities beschreven, maar uiteindelijk in één milieueffectrapport (MER) behandeld gezien de vergelijkbaarheid en onderlinge samenhang van de ingrepen in de twee deelgebieden. Er wordt dan ook één toetsingsadvies uitgebracht. Het MER is geschreven ter ondersteuning van de besluitvorming door de provincie Overijssel over de dijkverbeteringsplannen ingevolge de Wet op de waterkering.

Voor het deeltraject Holtenbroek dat oorspronkelijk deel uitmaakte van het traject Zwolle-IJsselkanaal is al in 1999 een dijkverbeteringsplan/MER opgesteld en ter toetsing aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) voorgelegd. Dit heeft geresulteerd in een positief toetsingsadvies¹.

Bij brief van 18 januari 2001² heeft de provincie Overijssel de Commissie in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde MER. Het MER is op 29 januari 2001 ter inzage gelegd³.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁶, zoals vastgesteld in februari 1998;
- op eventuele onjuistheden⁷;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁸.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het

¹ Zie Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Dijkverbetering Achter Ramspol Zwolle, deeltraject Holtenbroek. Commissie voor de milieueffectrapportage, 919-94, 30 november 1999.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁵ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁸ Wm, artikel 7.10

dijkverbeteringsplan. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag (zie hoofdstuk 3). Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 enkele overwegingen en aanbevelingen opgenomen die niet rechtstreeks van toepassing zijn op het MER, maar waarover de Commissie van mening is dat ze wel van belang zijn voor de besluitvorming.

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER aanwezig** is en dat het MER een goed uitgangspunt biedt om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming.

De Commissie merkt op dat zij bij de formulering van haar oordeel als uitgangspunt heeft gehanteerd dat de doelstelling van dit voornemen is om er voor te zorgen dat de primaire waterkering voldoet aan de veiligheidseis van 1/1250 ter bescherming van het achterliggende gebied tegen buitenwater.

2.2 Toelichting op het oordeel

In het MER worden de problemen en knelpunten inzichtelijk gemaakt. De alternatieven die in een tussentijdse rapportage zijn ingeperkt, zijn gezien de beperkte doelstelling van het voornemen, in het MER voldoende uitgewerkt.

De Commissie is van mening dat het uitgangspunt om te streven naar weinig ingrijpende maatregelen op overtuigende wijze is bereikt. Daartoe is op creatieve wijze en goed gemotiveerd afgeweken van de standaard beoordelingsmethoden van de 'Leidraad Rivierdijken' en is met behulp van andere methoden een verantwoorde beoordeling gegeven van de specifieke lokale omstandigheden.

De leesbaarheid van het MER en het kaartmateriaal laat hier en daar te wensen over, met name doordat in de tekst lokale plaatsaanduidingen en huisadressen staan die niet op de kaarten zijn aangegeven. Hierdoor is niet altijd inzichtelijk welke waarden zich waar bevinden en of er sprake is van aantasting door het voornemen. Gezien de geringe ingrepen is er echter geen sprake van een essentiële tekortkoming. De Commissie is van mening dat in het MER en de achtergronddocumenten voldoende wordt aangetoond dat de effecten van beide alternatieven ("Verkorting dijkring" en "Primaire waterkering") op de LNC-waarden minimaal zullen zijn.

Voor de ontwikkeling van het mma is een passieve aanpak gekozen. Het alternatief "Verkorting dijkring" wordt bestempeld als mma zonder dat gericht gezocht is naar mogelijkheden om de milieuwaarden te bevorderen. Gezien

het feit dat het gaat om een beperkte aanpassing van de keringen, waarbij bestaande LNC-waarden nauwelijks zullen worden aangetast, volstaat de Commissie met het doen van een aanbeveling in § 3.1.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op essentiële tekortkomingen.

3.1 Beheer en onderhoud

Voor beide alternatieven worden in het MER beheer en onderhoudmaatregelen beschreven. In het alternatief "Primaire waterkering" wordt de bijzondere vegetatie goed beschermd door natuurtechnisch maaibeheer. In het voorkeursalternatief "Verkorting dijkkring" wordt begrazing door schapen op het grootste deel van de dijken passief toegelaten. Een actief natuurtechnisch dijkbeheer had onderdeel uit moeten maken van dit tevens als mma bestemde alternatief.

- De Commissie beveelt aan om de bijzondere vegetatie, waaronder de kievitsbloem waarvoor een soortbeschermingsplan is opgesteld, stringenter te beschermen dan in het MER wordt beschreven. Voor het voorkeursalternatief kan een actieve vorm van beheer bescherming van de bijzondere soorten waarborgen, door bijvoorbeeld pas begrazing toe te staan na de zaadzetting, de begrazingsdruk te reguleren en bekende groeiplaatsen alleen te maaien (natuurtechnisch maaibeheer).

3.2 Cultuurhistorie

De eventuele aanwezigheid van een bodemarchief en de gronden waarop dit al dan niet verwacht kan worden, worden niet belicht in het MER. In de buurt van de geplande plaats van de sluis zijn in het verleden restanten van de verdedigingswerken van de stad aangetroffen. Bij navraag bij de stadsarcheoloog van de gemeente Zwolle bleek echter dat de kans op aantasting van een waardevol bodemarchief door de voorgenomen ingrepen gering wordt geacht.

- De Commissie beveelt aan om in de ontwerpfase van de aanleg van de sluis, de stadsarcheoloog te informeren over de definitieve plannen. Op plaatsen waar in de bodem zal worden ingegrepen, kan in overleg met het ROB worden bepaald of een inventarisatie en nader onderzoek van het bodemarchief noodzakelijk zijn.

Nabij Dijkpaal 3.5 aan de westzijde van de Nieuwe Wetering bevindt zich dicht onder de kade een boerderijcomplex. Hier zal een berm worden aangelegd.

- De Commissie beveelt aan om een detailplan te maken waarin de berm op een passende manier in de bestaande omgeving wordt opgenomen.

3.3 Locatieafweging keersluis

Er heeft geen overtuigende locatieafweging plaatsgevonden die de plaats van de keersluis in het voorkeursalternatief goed motiveert. In tabel 8.2 worden aan de verschillende locaties voor verschillende aspecten scores toegekend, maar deze worden niet onderbouwd of toegelicht.

- De Commissie is van mening dat de keuze van een andere locatie voor de milieueffecten nauwelijks of geen consequenties zal hebben. Wél beveelt zij aan om deze locatieafweging bij de verdere planuitwerking goed te motiveren. Ook is het zinvol om bij de besluitvorming inzicht te bieden in de visuele effecten van de keersluis.

4. **SAMENHANG TUSSEN WATERKERING EN WATERHUISHOUDING.**

De Commissie is, zoals in hoofdstuk 2 is toegelicht, van mening dat het MER voldoende informatie bevat om het milieubelang een volwaardige plaats bij de besluitvorming over de waterkering te geven. Als uitgangspunt voor haar oordeel heeft zij gehanteerd de in het MER geformuleerde doelstelling dat de waterkering moet voldoen aan de veiligheidseisen conform de Wet op de waterkering. Bij het in het MER beschreven voorkeursalternatief (“Verkorting dijkring”) wordt door de aanleg van een keersluis de dijkring gesloten, waardoor de achterliggende dijken hun status van primaire waterkering verliezen. De voordelen van dit alternatief zijn duidelijk. In de eerste plaats zal de waterkering hiermee formeel aan de veiligheidsnorm voldoen, waarmee de doelstelling gehaald wordt. In de tweede plaats betreft het een ingreep op slechts één plaats, waardoor de milieugevolgen zeer beperkt blijven.

De Commissie wil benadrukken dat het MER echter ook duidelijk maakt dat er een sterke samenhang tussen de waterkering en de waterhuishouding bestaat. In het MER wordt aangegeven dat in een later stadium invulling gegeven zal worden aan de waterhuishoudkundige plannen. Op dit punt acht de Commissie, mede naar aanleiding van inspraakreacties, een aantal kanttekeningen op zijn plaats.

De keersluis zal een oplossing bieden om aan de gestelde veiligheidsnorm ten aanzien van buitenwater te voldoen, maar hij zal zelfs in extreme situaties slechts zeer zelden gesloten worden en weinig effect hebben op de wateroverlast van het buitenwater. Bij extreme waterstanden voeren de weteringen namelijk vrijwel altijd zoveel water af dat de keersluis niet gesloten kan zijn. De keersluis zal vrijwel alleen gesloten hoeven worden in het geval er bovengestroomd een kade doorbreekt. Door sluiting van de keersluis zal de inundatiediepte beperkt kunnen worden. Omdat de afvoer van het water uit Salland in extreme situaties vrijwel nooit geblokkeerd kan worden, verdient het standpunt van de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, dat een dijkring gesloten moet zijn, heroverweging.

Bekeken vanuit een breder perspectief, waarbinnen eveneens oplossingen voor de overlast van binnenwater kunnen worden gezocht, constateert de Commissie dat er enkele nadelen aan het voorkeursalternatief kleven. Het alternatief biedt slechts een beperkte verbetering voor de wateroverlast in Salland. Het lage gebied van Salland zal even vaak wateroverlast ondervinden als

in de huidige situatie. Ook kan het bebouwde gebied van Zwolle in zeer extreme situaties te maken krijgen met wateroverlast.

Het waterschap Groot Salland geeft in het MER (§ 9.6) aan de opstelling van een 'Plan beheersing afwatering' in Salland als één van de maatregelen binnen het alternatief "Verkorting dijkkring" te zien. Dit plan heeft als doel om de waterafvoer zodanig te kunnen beheersen dat de overlast door hoogwater in de lage delen van Salland tot een minimum kan worden beperkt. Zoekrichtingen voor de invulling van een dergelijk plan zijn door de Commissie Waterbeheer 21ste eeuw (CWB21) aangegeven: vasthouden, bergen en afvoeren van water worden als mogelijkheden genoemd om de afvoer over een langere tijd te spreiden. In een tussenrapportage en in het MER zijn de mogelijkheden geïnventariseerd. Natuurlijke bergingsgebieden liggen in de lage delen van Salland (de polder Sekdoorn, de Molenpolder, de Lierder en Molenbroek). In deze gebieden kan 6 miljoen m³ water geborgen worden en met de aanleg van kaden 20 miljoen m³. Van de mogelijkheid om de berging in dit gebied te benutten, heeft men afgezien, omdat dat overlast op zal leveren voor de verspreid staande bebouwing.

- Omdat de aanleg van een keersluis weinig invloed zal hebben op de feitelijke situatie, acht de Commissie het zinvol om de mogelijkheden te bekijken om de plannen voor de waterhuishouding en de waterkering, die in dit gebied zo nauw verweven zijn, zoveel mogelijk in samenhang te ontwikkelen. Bij de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan kan dan rekening gehouden worden met toekomstige waterhuishoudkundige maatregelen die genomen zullen worden. Dit zou kunnen betekenen dat ook oplossingen die passen binnen een bredere doelstelling (bescherming tegen buitenwater en beperking overlast van binnenwater) al in een vroeg stadium in beschouwing genomen worden⁹, waarbij het met name zinvol is de mogelijkheid om retentiegebieden aan te wijzen, nader af te wegen.

⁹ Zie bijvoorbeeld inspraakreacties 1 en 5 waarin een dergelijk alternatief wordt voorgesteld, waarbij het risico van wateroverlast in Zwolle beperkt wordt en er mogelijkheden zijn om water te bergen in de lage delen van Salland.